

АСПЕКТИ ТОЛЕРАНТНОСТІ ТА ІНТОЛЕРАНТНОСТІ У ПРОСТОРИ СПІЛКУВАННЯ

У Херсонській області у 2019-2021 роках було проведено соціологічне дослідження щодо вимірювання індексу толерантності у молодіжному середовищі. Результати довели, що молоді люди, які проживають у сільській місцевості, є більш толерантними щодо основних складників толерантності, ніж міські жителі.

Дослідження дозволило визначити «групу ризику» щодо нетерпимих проявів – це професійні освітні організації, де навчаються підлітки із низьким рівнем успішності, а також безробітні особи чоловічої статі. Окремо проаналізована поведінка юнаків, частині з яких все чуже і несхоже, вони майже все сприймають як вороже, адже тоді активізуються захисні механізми особистості. З психологічної точки зору, ці особистісні до авторитаризму, забобонів, консерватизму, упередженості та стереотипного мислення. Така потреба може поєднуватися з агресією, пошуком об'єкта, на якого може бути спрямована ця агресія, прихована чи витіснена. Авторитарними стають переважно невпевнені у собі люди.

Психологи розрізняють кілька видів толерантності.

1. Природна (натуральна) толерантність, яка має на увазі допитливість і довірливість, які властиві найчастіше маленькій дитині.

2. Моральна толерантність, яка означає терпимість, що асоціюється з особистістю (зовнішнім "Я" людини). Тією чи тією мірою вона притаманна більшості дорослих і виявляється у прагненні стримувати свої емоції, використовуючи механізми психологічних захистів.

3. Моральна толерантність передбачає прийняття і довіру, які асоціюються з сутністю чи "внутрішнім Я" людини. Вона включає як повагу цінностей і смислів, значущих для іншого, так і усвідомлення і прийняття власного внутрішнього світу,

своїх цінностей та смислів, цілей і бажань, переживань та почуттів. Що дає особистості перевагу не боятися і витримувати напруги і конфлікти, пройти які нікому в житті не вдається. Це і є справжня, зріла толерантність.

Толерантність в сучасний період розвитку суспільних відносин має особливе значення, все більшою мірою приймається масовою свідомістю, і все частіше висловлюється думка про толерантність як про нову парадигму світогляду століття.

Виховання толерантності студентів як їх залучення до цінностей, що утворюють зміст цінності толерантності, – важлива соціально-педагогічна проблема, вирішення якої торкається діяльності всіх освітніх установ, у тому числі й ЗВО, що функціонує в умовах соціально-економічних змін, що впливають на моральний простір, в якому мешкають студенти.

У цей час стало очевидним, що без виховання толерантності студентів не вдасться дійти порозуміння між людьми, які сповідують різні цінності, дотримуються різних моральних поглядів щодо змін, що відбуваються в суспільстві та країні; до взаєморозміння, що породжує моральний резонанс між різними ціннісними світами.

Причина інтолерантності, ворожого відношення між людьми має своїм початком відчуження. Але це не відчуження людини від природи, від продуктів своєї праці та власної сутності, а відчуження людини від людини. Джерело соціальної інтолерантності пов'язане не з природною особливістю людини, не з якимось «об'єктивним», надлюдським порядком речей, не з «природним» станом «війни проти всіх», а із соціально-економічними умовами існування людини.

«Культура толерантності студента» – це сукупний результат виховання і навчання, на основі самоідентифікації та полікультурності, виробленої системи громадянських цінностей, сформованої комунікативності, здатності до діалогу, визнання і повага права на відмінність, здатність переносити можливий несприятливий вплив, готовність до взаєморозуміння та взаємодії.

Таким чином, толерантність полягає у праві всіх індивідів громадянського суспільства бути різними, повазі до різноманітності світових культур, цивілізацій і

народів, забезпеченні стійкої гармонії між різними конфесіями, політичними, етнічними та іншими соціальними групами, готовності до розуміння та співпраці з людьми, що різняться за людьми, мови, переконань, звичаїв і вірувань. Однак існує й зворотний бік – інтолерантність, або нетерпимість, що ґрунтується на переконанні, що твій спосіб життя, твоя система поглядів стоять вище за інших, неприйняття опонента за те, що він думає, виглядає і чинить інакше. Інтолерантність породжує прагнення панування і знищення, до відмови у праві існування тому, хто дотримується інших норм існування, що породжує сепаратизм, націоналістичний екстремізм і злочинність національному ґрунті. Тому, розширення і поглиблення діяльності з формування толерантної свідомості та поведінки, з виховання віротерпимості, миролюбності є першорядним завданням освітніх закладів.

Література:

- 1. Варнавська І.В. Семантичні аспекти поняття «толерантність». Сучасні напрями розвитку суспільства: кол. моногр. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. С.22-29.*